

Research Scoop

ภาคสนามอุ้งกร

พศ.ดร.ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร
siripen.ung@mahidol.ac.th
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

อีกหนึ่งพื้นที่ภาคสนามที่ใครๆ ก็อยากไปสัมผัส

ไปแล้วทุ่งดอกกระเจียวในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ
ซึ่งมีอะไรที่มากกว่าสถานที่ท่องเที่ยวจะบอกให้!

กลุ่มชาติพันธุ์อุ้งกร หรือมอญโบราณแห่งเทพสถิต เป็นที่รู้จักดีในกลุ่มนักภาษาศาสตร์ไม่ว่าจะเป็นชาวไทยหรือชาวต่างชาติ ได้มาศึกษาด้านภาษาวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไว้มากมายเสน่ห์ของชาวอุ้งกรอยู่ที่ความมีอัตลักษณ์ ทั้งด้านภาษา วัฒนธรรม และรูปร่างหน้าตา การแต่งกายที่ยังคงพบได้ในอำเภอเทพสถิตแห่งนี้

เป็นเวลา 2 ปีแล้ว ที่ศูนย์ศึกษา-ฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมมือกับ SOAS, University of London จัดการอบรมเรื่องการบันทึกภาษาและการฟื้นฟูภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาวะถดถอยของการใช้ภาษา ให้กับนักวิจัยรุ่นใหม่ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก British Council ร่วมกับกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และในปีที่ 2 นี้ มี Newton Fund ร่วมให้การสนับสนุนด้วย

เนื่องจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ได้เห็นพื้นที่จริง และทดลองเก็บข้อมูลจริง ทางศูนย์ศึกษาฯ จึงได้เลือกพื้นที่ของชาวญ้อกร อำเภอสทิงพระ จังหวัดชัยภูมิ เพราะไม่ไกลจากสถานที่จัดอบรมมากนัก ด้วยเวลาที่จำกัดของการจัดอบรม ต้องใช้เวลาในการเดินทางจากศาลายาถึงเทพสถิตประมาณ 4 ชม. นอกจากเรื่องเวลาในการเดินทางแล้ว ยังจำเป็นต้องมีงานวิจัยที่ทำต่อเนื่องในพื้นที่อีกด้วย และกลุ่มญ้อกรก็เหมาะสมสำหรับการลงพื้นที่ของผู้เข้าอบรม

หลังจากที่ได้ร่ำเรียนวิทยายุทธในห้องเรียนมาแล้ว ถึงเวลาปฏิบัติจริงแล้วนะพวกเรา

ก่อนลงมือเก็บข้อมูลจริง
ขอซักซ้อมความพร้อมก่อนนะครับ

ภาษาญ้อกร จัดอยู่ในตระกูลภาษาออสโตรเอเชียติก สาขามอญ-เขมร สาขาย่อยโมหนิค ที่มีเพียง 2 ภาษาที่รู้จักกันดี ได้แก่ ภาษามอญ และภาษาญ้อกร โดยมีลักษณะน้ำเสียง (register) เป็นลักษณะสำคัญในภาษาญ้อกร

ด้วยภาษาญ้อกรไม่มีภาษาเขียน มีแต่ภาษาพูดที่ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่โบราณ หากไม่มีการอนุรักษ์สืบทอด ก็สูญหายทั้งภาษาและมรดกทางภูมิปัญญา ชาวญ้อกรส่วนหนึ่งให้เห็นความสำคัญดังกล่าวจึงรวมตัวกันทำงานวิจัยชุมชน โดยมีนักภาษาศาสตร์จากสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ เริ่มวิจัยครั้งแรกในปี พ.ศ. 2548 จนได้ระบบตัวเขียนภาษาญ้อกรอักษรไทย เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการบันทึกความรู้ ประวัติศาสตร์หรือสิ่งที่ต้องการถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษร ชาวญ้อกรมีความมุ่งมั่นในการทำวิจัยชุมชนเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยได้รับทุนสนับสนุนจาก สกว. สสส. และอื่นๆ ด้วยผลงานดังกล่าว กลุ่มญ้อกรจึงได้รับเลือกให้เป็นพื้นที่ของกิจกรรมภาคสนามของนักวิจัยในครั้งนี้

ผู้เข้าร่วมอบรมแบ่งกลุ่มกัน
ทดลองเก็บข้อมูล ซึ่งแบ่ง
ออกเป็น การเล่นเกมพื้นบ้าน
การร้องเพลงกะแฉะ การทำ
หัตถกรรม และการเข้าป่า
เพื่อศึกษาพืชสมุนไพรด้วย
ภาษาญ้อกร

ก่อนกลับจาก field trip พวกเราไม่
ลืมที่จะแวะไปเก็บภาพสวยๆที่ "พาสต์
แผ่นดิน" แม้จะไม่มีดอกกระเจียวให้
เห็นในฤดูกาลนี้ แต่ก็ยังมีบรรยากาศ
ยามแล้งให้เห็น ธรรมชาติยังคงความ
งดงามตามธรรมชาติ ตราบใดที่มนุษย์
ไม่ทำให้ธรรมชาติเสียสมดุลไปซะก่อน

จากสถาบันวิจัยภาษาฯ ศาลาया ถึงเทพสถิต
จ.ชัยภูมิ สามารถจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้
ภาคปฏิบัติของนักวิจัยทั้งในและนอกประเทศ
ได้อย่างสนุกสนานไม่รู้เบื่อจริงๆนะ! ชิบอกให้

